

Ὁμιλία

Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Τανάγρας κ. Ἀποστόλου,

κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ Ἀθηνῶν τὴν 11ην
Νοεμβρίου 2023

Μακαριώτατε,

Στιγμές σημαντικές, ὅπως αὐτὴ ποὺ βρίσκομαι τώρα, θεωροῦνται συγκλονιστικές κυρίως γιὰ συναισθηματικούς καὶ συγκινησιακοὺς λόγους. Εἶναι τότε ποὺ οἱ ἄνθρωποι μεταξύ μας λέμε εὐκόλα μεγάλα λόγια, ποὺ κάποιες φορές δὲν ἔχουν ἀντίκρουσμα καὶ συχνὰ μεταβάλλονται καὶ φυλλορροοῦν ἄρδην. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπήρεια τῶν συναισθημάτων, ξεχνᾶμε τὴ λαϊκὴ ρῆση ὅτι «τὰ λίγα λόγια ζάχαρη καὶ τὰ καθόλου μέλι»!

Τὰ συναισθήματα δὲν ἀγγίζουν παρὰ ἐπιμέρους μόνον ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης κι ὄχι τὴν ὄντολογία της. Χωρὶς ὄντολογικὴ ἀναφορά, τὰ συναισθήματα συνήθως εἶναι ἀπλῶς ἐπικοινωνιακὴ ἐνίσχυση τῆς αὐτοαναφορικότητάς μας.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ὅλη ἡ θεία Λειτουργία, ἐντὸς τῆς ὁποίας λαμβάνει χώρα ὄχι τυχαῖα κάθε χειροτονία, γέμει λόγων καὶ εὐχῶν ποὺ μᾶς προτρέπουν μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀπεκδυθοῦμε καὶ νὰ ἀπομακρύνουμε, ὅπως τώρα, «πᾶσαν ... βιοτικὴν ... μέριμναν» καὶ νὰ ἐναποθέσουμε «ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ».

Ἐδῶ λοιπὸν εὐρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ μὲ τὴ βάπτισή μας ἐντασσόμαστε. Καὶ ἡ οὐσία αὕτη σχετίζεται μὲ Ἐκεῖνον τὸν Ἄλλον, ποὺ γιὰ τὸν καθένα εἶναι σημαντικός, γιατί τοῦ δίνει νόημα ζωῆς, ταυτότητα καὶ μοναδικότητα.

Ὦντας ἐξ ἀρχῆς σαφές ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβιώσει μόνος του, στράφηκε στὶς βιολογικὲς καὶ κοινωνικὲς του σχέσεις, γιὰ νὰ ἀντλήσει ταυτότητα, ἀσφάλεια καὶ βεβαιότητα.

Στὸν ἀντίποδα αὐτῆς τῆς θεώρησης, κινεῖται ἡ πρόταση ζωῆς ποὺ διατυπώνεται στὴν κλήση τοῦ Ἀβράμ: «Τότε εἶπεν ὁ Κύριος στὸν Ἀβράμ: “Ἐξελθε ἀπὸ τὴν πατρίδα σου, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου καὶ τὸν πατρικόν σου οἶκον, καὶ ξεκίνα καὶ πῆγαινε εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ θα σοῦ δείξω”» (Γεν. 12, 1). Μιὰ χώρα ποὺ δὲν τὴν ὀνοματίζει ὁ Θεός.

Στην ίδια βάση κινούνται τα λόγια του Θεανθρώπου, όταν λέγει ότι
απαραίτητη προϋπόθεση για να Τον ακολουθήσουμε είναι όχι απλώς να
εγκαταλείψουμε τους οικείους μας, αλλά να τους μισήσουμε.

Αλλά ποιο είναι το βαθύτερο περιεχόμενο αυτής της στάσεως απέναντι στους
οικείους;

Η αποστροφή προς τους οικείους μας έχει να κάνει με την απόρριψη κάθε
προσπάθειας άντλήσεως ταυτότητας μέσα από καταστάσεις, σχέσεις και σχήματα
της ιστορίας.

Ο Κύριος δεν μας προτείνει να μισήσουμε τους οικείους μας, με τη συνηθισμένη
έννοια του όρου, αφού σε άλλη περίπτωση ζητάει να αγαπάμε και τους έχθρους μας
ακόμη. Απαιτεί όμως να μη δώσουμε όντολογικό προβάδισμα σε κανέναν θνητόν
άνθρωπο ή σχήμα, αλλά μόνο στον προσωπικό θάνατο Θεό. Απαιτεί να μη δώσουμε
προβάδισμα σε καμιά γήινη προσκόλληση, αλλά μόνο στην αναζήτηση της
μέλλουσας πόλης, καθότι «οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν» (Εβρ. 13, 14).

Η έννοια του προβαδίσματος είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό. Οι διπλωμάτες που
βρίσκονται εδώ το γνωρίζουν πολύ καλά. Το προβάδισμα έχει να κάνει με το ποιος
έχει προτεραιότητα, κι ακόμη με το ποιόν θεωρούμε ως τον πιο σημαντικό στη ζωή
μας.

Επομένως, ή συμμετοχή στη θεία λειτουργία είναι ένα άλμα στο μέλλον, σε μία άλλη
πολιτεία, την Έρχομένη Βασιλεία, της οποίας κεφαλή είναι ο αναστάς Κύριος.
Με δεδομένο αυτό, αλλάζει όλη ή ιεράρχηση των ανθρωπίνων σχέσεων. Όλοι
έχουμε σχέσεις, βιολογικές και κοινωνικές, και τις οποίες πρέπει να τιμούμε, αλλά για
την Εκκλησία μία σχέση είναι αυτή που μας κάνει να υπάρχουμε και να είμαστε:
γιατί ο Κύριος «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγε».

Σε αυτήν τη σχέση καλούνται να ένταχθουν όλες οι έπιμέρους σχέσεις μας. Όπως ο
Χριστός άντλεί ταυτότητα μόνον από τον Θεό Πατέρα, έτσι και οί χριστιανοί, πόσω
μᾶλλον οί Έπίσκοποι, καλούνται να άντλούν ταυτότητα και ύπόσταση μόνον από το
πρόσωπο του Χριστού.

Βεβαίως αυτή ή άντληση ταυτότητας εκφράζεται με την απόλυτη ύπακοή κάθε
χριστιανοῦ, κληρικοῦ ή λαϊκοῦ, στὸν έκασταχοῦ Έπίσκοπό του. Περνᾷ μέσα από το
πλαίσιο τῶν σχέσεων Χριστοῦ-Έκκλησίας. Ο Θεάνθρωπος είναι τὸ επίκεντρο τῆς
έκκλησιαστικῆς μας ζωῆς. Σὲ Αὐτὸν προσκομίζουμε τὰ έπιμέρους, αλλά ὁ ἴδιος δὲν
είναι δυνατόν νὰ πάψει νὰ εἶναι τὸ οὐσιῶδες.

Σὲ αὐτὸ τὸ λειτουργικὸ καὶ δογματικὸ πλαίσιο, πῶς νὰ τολμήσω νὰ μεταφέρω τὸν
λόγο ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι τὸ Ὅλον, πρὸς ἕνα ἕκαστον, παρόντα
ή ἀπόντα, πού συναπάντησα στὴ ζωή μου καὶ με συνέδραμε χωρὶς νὰ τὸ δέσει στὴ
μνήμη του, πού μοῦ ἔδωσε ἀπὸ τὸ πλεόνασμα τῆς ζωτικότητάς του, πού με ἀνέλαβε
ἀνιδιοτελῶς, εἴτε ἀκόμα πῶς νὰ παραπονεθῶ γιὰ τὶς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού νομίζω
ὅτι με πλησίασαν ιδιοτελῶς, ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ ἀνήκουν στὰ έπιμέρους;

Βεβαίως ἡ ἀνθρώπινη φύση ἔχει τὴν τάση νὰ γοητεύεται καὶ νὰ συγκινεῖται μὲ ὅ,τι εἶναι ἐμφανὲς καὶ ἀπτό. Ὄντας κι ἐγὼ μέρος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ ἀναλυτικὰ σὲ πολλὰ πρόσωπα, ὅπως στοὺς ἐν ἀναμονῇ τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως ὄντας ἀγαπημένους πατέρας καὶ μητέρας μου, γιὰ ἐμένα, Αἰκατερίνη Κουκουρίδη, ἢ στὴ μονάκριβη ἀδελφή μου, στοὺς πολυαγαπημένους μου Φρίξο καὶ Βασίλη Παπαχρηστίδη, στοὺς ἐκλεκτοὺς μου Θεόδωρο καὶ Γιάννα Ἀγγελοπούλου, καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους σπουδαίους φίλους καὶ ἀδελφούς, ποὺ οἰδρόμοι μας διασταυρώθηκαν καὶ πολλοὶ σήμερον εἶναι παρόντες.

Θὰ ἤθελα ἀκόμη νὰ ἀναφερθῶ μὲ εὐγνωμοσύνη στοὺς ἀειμνήστους Μητροπολίτες Ἐλευθερουπόλεως Ἀμβρόσιο καὶ Εὐδόκιμο, ἀλλὰ καὶ στὸν νυν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμο, τὸν Σπάρτης Εὐστάθιο καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους σεβαστοὺς σὲ μένα ἀρχιερεῖς...

Ἀλλὰ καὶ στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, στὴ δικαιοδοσία τοῦ ὁποίου ἐδρεύει ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὶς Βρυξέλλες.

Ἀκόμη, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ διεξοδικὰ σὲ ἀνθρώπους μὲ τοὺς ὁποίους συνεργάστηκα ἀπὸ κάθε κοινωνικὸ χῶρο, καὶ ἰδιαίτερος θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ στὰ παιδιὰ μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες.

Πῶς ὅμως ὁ λόγος καὶ ἡ προσοχή μου νὰ μετατοπισθοῦν ἀπὸ τὸν «τοῖς πᾶσι πρωτεύοντα», ἤδη παρόντα ἂν καὶ ὀχιὰ ἀκόμη Κύριον τῆς Δόξης, σὲ κάτι κτιστό;

Καὶ μάλιστα στὴν λειτουργικὴ πράξη, κατὰ τὴν ὁποία κάθε ἐπιστροφή στὶς βιολογικὲς, κοινωνικὲς ἢ καὶ πνευματικὲς μας σχέσεις ἀπαγορεύεται ρητῶς: «Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος» (Ματθ. 10, 37);

Ἦ, πῶς νὰ ἀναφερθῶ σὲ αὐτὰ ποὺ μοῦ ἔχουν δωρηθεῖ στὴ ζωὴ μου, ἀπορώντας καὶ ὁ ἴδιος;

Ἦ, καὶ σὲ ὅσα ἀνθρωπίνως ἀδύνατα κατορθώνονται διὰ τῆς συμβολῆς πολλῶν φίλων, ἐνδεχομένως τὴν καχυποψίαν ἐγείροντα, ὅταν ὁ Κύριος λέγει: «Ὁ, τι κι ἂν πράξατε, ἐκεῖνο ποὺ ὀφείλετε νὰ λέτε “ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν”» (Λουκ. 17, 10);

Πῶς νὰ ἀναφερθεῖ κανεὶς διεξοδικὰ εἰδικότερα τὰ τελευταῖα ἔτη σὲ αὐτὰ ποὺ ἡ δική σας ἀγάπη, Μακαριώτατε, ἀπεργάζεται γιὰ χάρι μου, καὶ;

Ὅλα τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μᾶς κατευθύνουν, μᾶς προτρέπουν νὰ ἀνάγουμε τὰ πάντα στὸ πρόσωπό Του. Ὅχι μόνο νὰ ἀνάγουμε τὴν ἴδια μας τή ζωὴ, τὴν ἀναπνοή, τὴν ὑπαρξή μας μὲ τὶς ἐπιμέρους σχέσεις της, ἀλλὰ νὰ τὴ συνδέουμε μαζί Του σὲ τέτοιον βαθμό, ποὺ νὰ μὴν μποροῦμε νὰ λέμε ὅτι ζοῦμε ἐμεῖς, ἀλλὰ ὅτι: «ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. 2, 20). Καθὼς «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον» δὲν εἶναι ἐπιτεύγματα ἀνθρώπων, ἀλλὰ δι’ ἀνθρώπων προέρχονται ἀπὸ τὸν Πατέρα τῶν Φώτων (Ἰακ. 1, 17).

Πῶς νὰ ὑπερβεῖ κάποιος τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ ἀπευθείας ὁλοὺς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ λειτούργησαν καὶ λειτουργοῦν ὡς σκεὺ ὡρεῶν, παρόντος τοῦ Χριστοῦ, ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ;

Ἡ πῶς νὰ ὑπερβεῖ κάποιος καὶ τὰ δικά σας λόγια, Μακαριώτατε, στὴν μνημειώδη ὁμιλία σας κατὰ τὴν τελετὴ παρουσίας τοῦ Τιμητικοῦ Τόμου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὶς 14 Ἰουνίου 2023, μὲ ἀφορμὴ τῆς συμπλήρωσης τῆς 15ετοῦς διακονίας σας;

Στὴν ὁμιλία σας αὐτὴν τονίσατε: «Ένας ἐκκλησιαστικὸς ἄνθρωπος, πόσω μάλλον ἓνας ἱερωμένος, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ταυτίζει τὴν ἀποστολὴ του μὲ τὶς ὅποιες δикές του δράσεις ἢ ἐνέργειες. Καλεῖται νὰ τὴν ταυτίζει μὲ τὴν προβολὴ ὅσων ὁ Χριστὸς ἔπραξε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας.

Γι' αὐτό, λοιπόν, δὲν τίθεται θέμα δικοῦ μου ὁράματος. Τίθεται θέμα κατὰ πόσο ἐξέφρασα καὶ ἀνήγγειλα στοὺς ἀνθρώπους, ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, τὸ ὄραμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς χριστιανός, ὡς ἱερέας καὶ ὡς ἐπίσκοπος».

Μακαριώτατε,

μέσα σὲ ἐλάχιστες ἀράδες πρωτοτυπήσατε, ἀναδιατυπώνοντας τὴν πιὸ καίρια ἐκκλησιολογικὴ ἀλήθεια, ποὺ ἀξίζει ὅλοι νὰ παραπέμπουμε!

Ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ λοιπόν, οἱ ὅποιες ἐπιμέρους δικές μας δράσεις, σχέσεις καὶ ἀνθρώπινες συναναστροφές σχετικοποιοῦνται, ἰδιαίτερως ὅπως τώρα, ποὺ βρισκόμαστε προκαταβολικὰ στὰ Ἑσχατά.

Συνεπῶς, τὸ λειτούργημα τοῦ Ἐπισκόπου, ποὺ σήμερα μοῦ προσφέρεται ἀπὸ Ἑσᾶς, Μακαριώτατε, χάρις στὴν τιμία ψῆφο τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅσων σήμερα συλλειτουργοῦν καὶ συμπροσεύχονται, μὲ τοποθετεῖ μπροστὰ στὴν πραγματικότητα ποὺ περιγράψατε.

Μιὰ πραγματικότητα ποὺ ἀποκαλύπτει τὸν τρόπο ποὺ ὀφείλω νὰ λειτουργῶ, δηλαδὴ κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ, ποὺ διῆλθε τὸν βίον Του ἐνάνα φορὰ πρὸς τὸν Πατέρα: (Ἰω. 17, 6).

Μακαριώτατε,

αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἀγώνας μου: Νὰ ὑποχωρῶ ὥστε ὅσο τὸ δυνατό νὰ ὑφεντικότερα νὰ προβάλλεται τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καθαρὸ καὶ ἀλήθινον στοὺς πιστούς.

Νὰ δανείζω τὸν ἑαυτό μου, σὲ αὐτὰ ποὺ ἔρχονται καὶ ποὺ δὲν εἶναι ὁρατά, ἀφοῦ ἡ πίστις ἡμῶν εἶναι «ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» Ἑβρ. ια' 1).

Νὰ ταπεινώνομαι ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι εὐτυχῶς ἡ ἀγιότητα τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐξαρτᾶται ἐπ' οὐδενὶ οὔτε ἀπὸ τὴν ἐλαχιστότητά μου, οὔτε ἀπὸ τὸ ἐανεὺχαριστῶ χιλιάδες ἀνθρώπων κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ζωῆς μου, οὔτε ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες δυνατότητές μου.

Τέλος, εὐχηθεῖτε νὰ ἀσκοῦμαι στὸν ἀνόρθυβο τρόπο, ποὺ διακρίνεστε Ἑσεῖς, Μακαριώτατε, καὶ διαρκῶς μοῦ ὑποδεικνύετε. Γιὰ μένα, λόγῳ τῶν ἀδυναμιῶν μου καὶ τῆς διαδρομῆς μου, δυστυχῶς εἶναι ἀκόμα ἓνα ζητούμενο, καὶ ἔχω δρόμο ἀκόμη!